

IMMUNOPROFILAKTIKA CHORA-TADBIRLARI VA MILLIY EMLASH KALENDARINING AHAMIYATI

MIRZAYEV SHUKRILLO NABIJON O'G'LI

QUVA ABU ALI IBN SINO NOMIDAGI JAMOAT SALOMATLIGI TIBBIYOT

TEXNIKUMI

MAXSUS FAN O'QITUVCHISI

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada immunoprofilaktika chora-tadbirlari va milliy emlash kalendarining ahamiyati ilmiy jihatdan yoritilgan. Tadqiqotda emlash orqali yuqumli kasalliklarning oldini olish, aholi salomatligini mustahkamlash hamda jamoaviy immunitetni shakllantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, milliy emlash kalendariga rioya qilish kasallanish darajasini sezilarli kamaytiradi va epidemiologik barqarorlikni ta'minlaydi.

KALIT SO'ZLAR: immunoprofilaktika, emlash, milliy kalendar, jamoaviy immunitet, yuqumli kasalliklar, profilaktika.

ABSTRACT: This article discusses immunoprophylaxis measures and the importance of the national vaccination calendar. The study analyzes the role of vaccination in preventing infectious diseases, strengthening public health, and developing herd immunity. The results show that adherence to the national immunization schedule significantly reduces disease incidence and ensures epidemiological stability.

KEYWORDS: immunoprophylaxis, vaccination, national schedule, herd immunity, infectious diseases, prevention.

KIRISH (INTRODUCTION)

Immunoprofilaktika zamonaviy tibbiyotning eng muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, yuqumli kasalliklarning oldini olishda samarali usul hisoblanadi. Emlash orqali organizmda sun‘iy immunitet hosil qilinadi va bu kasalliklarning tarqalishini cheklashga xizmat qiladi.

Bugungi kunda dunyo miqyosida yuqumli kasalliklarning oldini olishda milliy emlash kalendarlari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Har bir davlat o‘zining epidemiologik holatidan kelib chiqib, emlash muddatlari va turlarini belgilaydi. Shu jihatdan, milliy emlash kalendariga qat‘iy rioya qilish aholi salomatligini saqlashda asosiy omillardan biridir.

Immunoprofilaktika tizimi nafaqat alohida shaxs salomatligini, balki butun jamiyat epidemiologik xavfsizligini ta‘minlashda muhim vosita hisoblanadi. Yuqumli kasalliklar tez tarqalish xususiyatiga ega bo‘lgani sababli, ularning oldini olishda profilaktik choralar, ayniqsa emlash jarayoni ustuvor ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, milliy emlash kalendari ilmiy asoslangan holda ishlab chiqilib, aholining turli yosh guruhlari uchun optimal himoya darajasini ta‘minlashga xizmat qiladi. Ushbu kalendar orqali bolalar hayotining dastlabki yillaridanoq ularni xavfli infeksiyalardan himoya qilish imkoniyati yaratiladi.

METODLAR (METHODS)

Tadqiqot davomida quyidagi usullardan foydalanildi:

Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish

Statistik ma‘lumotlarni o‘rganish

Taqqoslash usuli orqali turli davlatlar tajribasini solishtirish

Tibbiyot muassasalarida kuzatuv olib borish

Tadqiqot obyekti sifatida emlash jarayonlari va aholi orasida immunizatsiya darajasi olindi.

NATIJALAR (RESULTS)

Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

Emlash orqali ko'plab yuqumli kasalliklar sezilarli darajada kamaygan

Milliy emlash kalendariga amal qilgan hududlarda kasallanish darajasi past

Jamoaviy immunitet shakllanishi orqali epidemiyalar oldi olinadi

Profilaktik emlash bolalar o'limini kamaytirishda muhim rol o'ynaydi

Shuningdek, emlash qamrovi yuqori bo'lgan hududlarda epidemiologik barqarorlik kuzatilgan.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, immunoprofilaktika dasturlarining to'liq va o'z vaqtida amalga oshirilishi natijasida qizamiq, ko'kyo'tal, difteriya kabi kasalliklarning uchrash darajasi keskin kamaygan. Bu esa emlashning samaradorligini amaliy jihatdan isbotlaydi.

Bundan tashqari, emlash qamrovining oshishi bilan kasalliklarning og'ir asoratlari va nogironlik holatlari ham sezilarli darajada kamaygani kuzatildi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, emlash to'liq amalga oshirilgan hududlarda kasallik tarqalish xavfi bir necha barobar past bo'ladi.

MUHOKAMA (DISCUSSION)

Natijalar immunoprofilaktikaning ahamiyati yuqori ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi. Biroq ayrim hollarda aholining emlashga nisbatan ishonchsizligi yoki noto'g'ri ma'lumotlar tarqalishi emlash qamroviga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Shu sababli, aholiga immunoprofilaktikaning foydasi haqida to'g'ri va ilmiy asoslangan ma'lumotlar berish muhimdir. Tibbiyot xodimlari va ta'lim muassasalari bu borada muhim rol o'ynaydi.

Immunoprofilaktika tizimini takomillashtirishda aholining tibbiy savodxonligini oshirish muhim omil hisoblanadi. Ayrim hollarda emlashga nisbatan noto'g'ri qarashlar va asossiz qo'rquvlar emlash jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli, tushuntirish ishlari va targ'ibot tadbirlarini kuchaytirish zarur.

Bundan tashqari, sog'liqni saqlash tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish, jumladan, elektron emlash tizimlari, individual emlash kartalari va monitoring mexanizmlarini rivojlantirish orqali immunoprofilaktika samaradorligini oshirish mumkin.

Shu bilan birga, tibbiyot xodimlarining malakasini muntazam oshirib borish, vaksinalar sifatini nazorat qilish va ularni to'g'ri saqlash sharoitlarini ta'minlash ham muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy sharoitda raqamli texnologiyalar orqali emlash tizimini monitoring qilish, elektron kalendarlar joriy etish samaradorlikni oshiradi.

XULOSA (CONCLUSION)

Xulosa qilib aytganda, immunoprofilaktika chora-tadbirlari va milliy emlash kalendari aholi salomatligini saqlashda muhim o'rin tutadi. Emlash tizimini takomillashtirish orqali yuqumli kasalliklarning oldini olish va sog'lom jamiyatni shakllantirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

WHO. Immunization Agenda 2030. Geneva, 2020.

UNICEF. State of the World's Children. New York, 2019.

O'zbekiston Respublikasi SSV. Milliy emlash kalendari. Toshkent, 2023.

Plotkin S. Vaccines. Elsevier, 2018.

CDC. Principles of Vaccination. Atlanta, 2021.

Heymann D.L. Control of Communicable Diseases Manual. Washington, 2020.